

TIBBİ UYGULAMA HATALARI

"Adli Tıbbi Yaklaşım"

Dr. İdris DENİZ

Dođu Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Adli Tıp Uzmanı

“Hekimlik” mesleği...

- Hekimlik, insanla en yakından ilişkili meslektir.
- Hekimlik, dođası geređi riskli meslektir.

“Hekimlik” mesleği...

- “Hekimler, sigortacı değildir!”
(Simpson's Forensic Medicine)

İstenmeyen Sonuçlar...

I) "İzin verilen risk" kavramı

İzin verilen risk'in tıbbi karşılığı → "Komplikasyon"
Komplikasyon tek başına kusur sayılmaz.

II) "Haksız fiil" kavramı →

"Tıbbi Uygulama Hatası" (Tıbbi Malpraktis).

Komplikasyon → Malpraktis

- Tibbi yardımın özenle yürütülmesi zorunluluğu vardır (özen borcu).
- Tedavi sonucunda ortaya çıkacak riskten ancak kusur yapması halinde sorumluluk doğar (haksız fiil).

Komplikasyon → Malpraktis

Komplikasyonun:

- Niteliđi
- Sıklığı
- Olumsuz sonuca yol açma sıklığı
- Olumsuz sonucun erken fark edilebilme, engellenebilme durumu,
- Tedavi koşulları.., **önemli!**

Malpraktis...

- Yapılmaması gerekeni yapma
- Yapılması gerekeni yapmama

Malpraktis (Tıbbi uygulama hataları)

Dünya Tabipler Birliği'nin 1992 yılında yapılan 44. Genel Kurulu'nda kabul edilen bildirgesi:

- **Malpraktis**, "Hekimin tedavi sırasında standart uygulamayı yapmaması, beceri eksikliği veya hastaya tedavi vermemesi ile oluşan zarar" şeklinde tanımlanmıştır. Tıbbi bakım ve tedavi sırasında görülen ve hekimin hatası olmayan durumlardan (**komplikasyon**) ayırt edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Malpraktis...

I) Genel hekimlik uygulamaları/ kuralları çerçevesinde yapılan hatalar→

Örneğin; Yanlış enjeksiyon uygulanması,

II) Bir uzmanlık alanı uygulamaları/ kuralları veya özel nitelikli bir girişim çerçevesinde yapılan hatalar→

Örneğin; Ameliyat hataları,

özel girişimlerdeki hatalar

Sık rastlanılan bir malpraktis konusu: "Aydınlatılmış Onam"

- Hasta; sağlık durumu ve konulan tanı, önerilen tedavi yönteminin türü, başarı şansı ve süresi, tedavi yönteminin hastanın sağlığı için taşıdığı riskler, verilen ilaçların kullanılışı ve olası yan etkileri, hastanın önerilen tedaviyi kabul etmemesi durumunda hastalığın yaratacağı sonuçlar, olası tedavi seçenekleri ve riskleri konularında aydınlatmalı.

Aydınlatılmış Onam (rıza, muvaffakat)

"Sözleşme Sorumluluğu"

- a) Hastanın iyiyi kötüden ayırma ve yaş ergenliği bulunmalıdır.
- b) Hasta tedavi ve sonuçları konusunda yeterince aydınlatılmalıdır.
- c) Onam yazılı olmalıdır.
* Genel, matbuu belgeler uygun değil!
- d) Sorumlu uzman bir hekim tarafından doldurulmalıdır.

Malpraktis dışı olumsuz hekimlik uygulamaları

- Meslektaşlarına İyi Davranmamak,
- Paramedikal Kişilere İyi Davranmamak,
- Reklam/Haksız Rekabet Yapmak,
- Tanıtım ve Asgari Ücret İhlali Yapmak,
-

Sorumluluk kime ait?

- Bir ekip içerisindeki her kişi kendi mesleki görevleri kapsamında ortaya çıkan olumsuzluklardan sorumlu tutulabilir.
- Tedaviden sorumlu hekim, ayrıca yardımcılarının neden oldukları hatalardan da (uzmanlar açısından asistan dahil) sorumludur.

Sorumlu kim?

ULAN İŞE BAK! NASI KESTİM AORT
DAMARINI YA!... ÖLDÜ Dİ Mİ?!

ÖLDÜ PROFESÖR... AMA
HALLEDİCEZ MERAK
ETMEYİN!..

SEN BU İŞİ ÜSTÜNE AL...
YAŞIN KÜÇÜK, EN ÇOK İKİ
YIL YATIP ÇIKARISIN... HAPİSTE
KRALLAR GİBİ BAKARIZ SANA...
ÇIKTIĞINDA DA DOÇENT KAD-
RON HAZIR...

Mesleki Uygulamalardan Doğan Sorumluluklar

Mesleki Uygulamalardan Doğan Sorumluluklar

- 1) Cezai sorumluluk
- 2) Hukuki sorumluluk
- 3) İdari sorumluluk
- 4) Mesleki sorumluluk

1) CEZAI SORUMLULUK

Ceza hukukunda kusurluluk

1-Taksir (*ihmal, savsaklama*)

2-Kasıt (*amaçlama*)

Taksir

- **Taksir:** Kişinin ön gördüğü sonucu istememesine karşın sonucun meydana gelmesi hali.

Hekimin öngörülmesi gereken sonucu ön göremeyişi "*basit taksir*", sonucu öngörmemesine karşın kendine güvenerek aktif yada pasif olarak olumsuz sonuca yol açması "*bilinçli taksir*" olarak kabul edilmektedir.

Kast

- “Kast” ise, taksirden daha ağır bir durumdur.

Eyleminden doğacak sonucu öngörerek ve sonucunu isteyerek suçu işlenmesi

a) Kasıtlı adam öldürmek

Örnek: Hekimin iyileşmesi mümkün olmayan hastasını öldürmesi veya tedavisini keserek ölüme terketmesi (ötanazi)

b) Kasıtlı yaralamak

- Söz konusu sonuç, ihmali bir davranışla da (*olası kast*) gerçekleştirilebilir.

Dikkatsizlik veya Tedbirsizlik

- "Dikkatsizlik" yapılmaması gerekeni yapma; "tedbirsizlik" önlenabilir bir tehlikenin önlenmesinde gösterilen kusurluluğu ifade eder.
- Hekimden beklenen aşırı bir dikkat göstermesi ve önlem alması değil, normal bir dikkat göstermesi ve tedbir almasıdır.

Meslekte Acemilik

- Hekimin mesleği veya uzmanlığı ile ilgili olarak kabul edilmiş olan bilgileri, uygulamaları bilmesi benimsemesi ve buna uyması zorunludur.
- Kendini tıbbın gelişmesi düzeyinde yetiştirmesi gerekir.

Yasa, Emir ve Yönetmeliklere Uymama

- Konu ile ilgili her türlü yasa, yönetmelik ve idari kuralı kapsar.
- Genel tıp ve uzmanlık alanlarının yazılı kuraları; özellikle, “**meslekte yeterlilik**”(board) kuralları önem kazanmıştır.

2) HUKUKİ SORUMLULUK

Hukuki Sorumluluk

- Özel Hukuk'ta her türlü kusur "haksız fiil" sayılır ve kusurlu olan kişi bu zararı ödemekle yükümlüdür.
- Tazminat davası olarak bilinen bu davanın açılması ve zararın ispatı davacı hasta veya yakınına düşer (*Borçlar Kanunu, 41.42.md*).

3) İDARİ SORUMLULUK

İdari Sorumluluk

- Kamu veya özel kurum içi yapılan soruşturmadır. "Disiplin" konusu; 657 sayılı yasanın 7. bölümünde (124-145. maddeler) ele alınmıştır.
- Uyarı, maaş kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması, kurumdan ihraç gibi cezaları içerir.
- Üniversitede, 2547 sayılı "Yüksek Öğretim Kanunu"(YÖK) ve bununla ilişkili olarak "Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanı ve Memurları Disiplin Yönetmeliği" önem taşımaktadır.

4) MESLEKİ SORUMLULUKLAR

(Meslek Odası, Uzmanlık Dernekleri vb. sivil yapılar açısından)

Mesleki Sorumluluk

Meslek Odası, Uzmanlık Dernekleri vb. sivil yapılar açısından;

- Kamu kurumlarında görevlilerin, idareyi ilgilendiren konular dışındaki mesleki ve etik davranışlarından doğan sorunları açısından önem taşır.

TTB Disiplin Yönetmeliği

- Disiplin Yönetmeliği'nde hekimlik uygulamaları ile ilgili olarak öngörölen, hekimlerin disiplin suçu olarak kabul edilen kusurlu eylemleri şunlardır:

I- Deontolojiye Aykırı Davranmak,

II- Yasa ve Tüzöklere Uymamak,

III- Haksız Çıkar Sağlamak,

IV- Hasta Haklarını İhlal Etmek.

- Disiplin soruşturması yapmak ve cezası vermekle onur kurulları yetkili kılınmıştır
- Kusurlu eylemlerin yaptırımları:
 - a) uyarı, b) para, c) geçici olarak meslekten men ve d) oda bölgesinde çalışmanın yasaklanması cezaları

. TDB Dis. Yön. Madde 5-12

MEYDANA GELEN ZARARIN KARŞILANMASI

- Komplikasyonlarda?
- Malpraktislerde ?

MEYDANA GELEN ZARARIN KARŞILANMASI

- Sağlık sistemindeki sorunların artması; malpraktis olgularının ve buna bağlı olarak ceza ve hukuk davalarının; mesleki sigorta işlemlerinin sayısının giderek artmasına yol açmaktadır.
- Bu durum, kısır bir döngü halinde bir yandan hekimleri haklı olduğu kadar haksız malpraktis ve benzer suçlamalara maruz bırakmakta; öte yandan "defansif hekimlik" anlayışının yayılmasına yol açmaktadır.

MESLEKİ SORUMLUK SİGORTASI

- Hekimlerin mesleki faaliyetleri esnasındaki ihmal veya kusurlu hareketi sonucunda kendisine yüklenecek hukuki sorumluluk nedeni ile ödenecek tazminat miktarlarını içermektedir.

MESLEKİ SORUMLUK SİGORTASI

- Uygulamadaki durum nedir?
Uzmanlık alanlarına göre durum nedir?

TIBBİ HATALARDA BİLİRKİŞİLİK

TIBBİ HATALARDA BİLİRKİŞİLİK

- Yüksek Sağlık Şurası
- Adli Tıp Kurumu
- Üniversiteler
- Sivil (resmi olmayan) uygulamalar
 - Meslek Odaları
 - Özel bilirkişilik uygulamaları

TIBBİ HATALARDA BİLİRKİŞİLİK

- **Yüksek Sağlık Şurası (YSŞ)**
 - Sağlık Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 181 sayılı kanun hükmündeki kararnamenin 210 sayılı kanun hükmündeki kararname ile değiştirilmiş 31. maddesi ile düzenlenmiştir.
 - YSŞ, ceza davalarında mesleğe ilişkin kusur ve durumlarını belirlemeye yetkilidir. Ancak; hukuk davaları açısından YSŞ'na başvurma zorunluluğu bulunmamaktadır.
 - 3 sağlık bakanlığı bürokratı+ 11 bakanın seçtiği üye.

TIBBİ HATALARDA BİLİRKİŞİLİK

- **Adli Tıp Kurumu**

- Mesleki kusurlara bakan kurul:3. İhtisas Kurulu

- Adli Tıp Genel Kurulu

- 1 Başkan, 2 adli tıp uzmanı,

- 1 Genel Cerrahi Uzmanı, 1 Ortopedi ve Tr. Uzmanı,

- 1 İç Hastalıkları Uzmanı,1 Nöroloji uzmanı

- 1 Göğüs Hastalıkları Uz., 1 Enfeksiyon uzmanı

YÜKSEK SAĞLIK ŞURASI :1991-1995 (532 OLGU)

UZMANLIK ALANI	SAYI	%	KUSUR (-)	KUSUR (+)	İHMAL (+)
1. Kadın Hast. ve Doğum*	107	20.11	37	51	13
2. Genel Cerrahi Hast.	72	13.53	39	28	5
3. İç Hastalıkları	46	8.65	35	8	3
4. Ortopedi ve Travm.	47	8.83	37	10	-
5. Beyin ve Sinir Cerrahi	9	1.69	7	2	-
6. Göz Hastalıkları	27	5.08	18	7	2
7. Anesteziyoloji ve Rea.	29	5.45	12	17	-
8. Çocuk Sağ. ve Hast.	20	3.76	11	8	1
9. K.B.B. Hast.	18	3.38	10	8	-
10. Ruh Sağ. ve Hast.	2	0.38	1	1	-
11. Plastik ve Rekons. Cer.	6	1.13	4	2	-
12. Göğüs Hast. ve Tüber.	2	0.38	-	2	-

YÜKSEK SAĞLIK ŞURASI :1991-1995 (532 OLGU)

UZMANLIK ALANI	SAYI	%	KUSUR (-)	KUSUR (+)	İHMAL (+)
• 13. Kalp ve Damar Cer.	8	1.50	4	3	1
• 14. Nöroloji	5	0.94	3	2	-
• 15. Üroloji	10	1.88	7	3	-
• 16. Radyoloji	4	0.75	4	-	-
• 17. Fizik Ted. ve Rehab.	2	0.38	1	1	-
• 18. Çocuk Cer.	3	0.56	3	-	-
• 19. Adli Tıp	1	0.19	-	-	1
• 20. Pratisyen Hekimlik	9	17.48	57	27	9
• 21. Diğer Branşlar	21	3.95	15	6	-
• GENEL TOPLAM	532	100.00	305	186	35

- * Ayrıca, Kadın-Doğum branşına ait 6 olgu; Nüfus Planlaması Kanunu'na muhalefet suçunu oluşturmaktadır.

•

TIBBİ HATALARDA BİLİRKİŞİLİK

- Tıbbi uygulama hataları ile ilgili olarak; Cerrahi branşlar ön sıralarda yer almasına karşın; Birinci Basamak ve Laboratuvar alanlarının en az başvuru yapılan alanlar olduğu dikkati çekmektedir.
- Ancak, genel olarak tüm hekim ve sağlık çalışanları giderek artan sayı ve kapsamda malpraktis olguları ile karşılaşmaktadır.
- Hekim ve sağlık çalışanlarının, mesleki açıdan yeterli donanımlı olmalarının yanı sıra; ilgili yasal düzenlemeler ve yaptırımları konusunda da bilgi sahibi olmaları gerekmektedir.

Tıbbi uygulama hatalarında olması gereken temel yaklaşımlar:

- **1-** Kötü sağlık hizmetinden dolayı oluşacak zararlarda, hastaların zararlarının kısa sürede tespit edip karşılayacak bir kamusal fon vb. yapının oluşturulması, hasta ile sağlık personelinin karşı karşıya getirilmeksizin ve kusur karşılığı olmaksızın zararın karşılanması,
- **2-** Sağlık hizmetinin kötü işlemesinden dolayı doğacak bütün zararların bu kamusal fon tarafından karşılanması, kamu hizmetlerinde kesinlikle özel sigorta kuruluşları aracılığı ile sigortacılığın söz konusu edilmemesi,

Tıbbi uygulama hatalarında olması gereken temel yaklaşımlar:

- **3-** Kamusal fonun gelir kaynaklarının hekimlerden ya da diğer sağlık personelinin ücretlerinden değil, sağlık kuruluşlarının ödeyeceği bir biçimde oluşturulması, kişilerin değil kurumların risklerinin güvence altına alınması,
- **4-** Kamusal fonun yanı sıra kötü işleyen sağlık hizmetlerinin nedenlerini araştırarak tekrar etmemesi için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlayıcı ulusal bir organizasyonun yapılması,

Tıbbi uygulama hatalarında olması gereken temel yaklaşımlar:

- **5-** Kast ve ağır kusur halleri dışında sağlık personeline yönelik tazminatın vb. benzeri yaptırımların ortadan kaldırılması ,
- **6-** Hekimlerin ve diğer sağlık personelinin yetiştirilmesinde ihtiyaca yönelik nitelikli mezuniyet öncesi ve sonrası eğitim sisteminde bulunan sorunların hızla çözülmesi, sürekli mesleki gelişim/eğitim olanaklarının kamusal bir fon üzerinden, meslek örgütünün düzenlemesinde güvence altına alınması ve geliştirilmesi,

Tıbbi uygulama hatalarında olması gereken temel yaklaşımlar:

- **7-** Hekimlerin ve diğer sağlık personelinin fazla çalışma ve dinlenme koşullarının sağlık hizmetinde hataya sevk etmeyecek bir biçimde yeniden düzenlenmesi,
- **8-** Hekimlerin Türk Tabipleri Birliği ve Tabip Odaları Onur Kurulları tarafından mesleki denetleme etkinliklerinin, mesleki bağımsızlığın, kendi kendini yönetme görevinin, nitelikli bir hizmetin ve hastanın korunması gereken çıkarlarının vazgeçilmez bir parçası olduğu kabul edilerek, verilen kararların kamu özel farkı olmaksızın uygulanma kararlılığının ortaya konması ve ayrıca hekimlerin sağlık hizmetindeki diğer denetim mekanizmalarına sürekli etkin katılımının sağlanması.

Sonuç

SLAYTLAR İÇİN MERSİN
ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ADLİ
TIP ANABİLİM DALINDAN PROF. DR.
HALİS DOKGÖZ VE PROF. DR. HAKAN
KAR HOCALARIMIZA TEŞEKKÜRLER